

Atmosfääriõhu kaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse (bürokratia vähendamine) eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga kavandatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse, erakooliseaduse, noorsootöö seaduse, põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse, sotsiaalhoolekande seaduse, rahvatervishoiu seaduse, ravimiseaduse ja turismiseaduse muudatusi, mis lihtsustavad tegevuslubade menetlemise ja järelevalve protsesse, vähendades bürokratiat ja luues õigusselgust.

Kavandatavad muudatused on kokkuvõtvalt järgmised:

- 1) atmosfääriõhu kaitse seaduse muudatusega loobutakse nõuetest, mis kohustavad kohalikke omavalitsusi (edaspidi KOV) esitama Terviseametile välisõhu mürakaarte, teatud juhtudel välisõhu strateegilisi mürakaarte ja müra vähendamise tegevuskavasid teadmiseks. Väljaspool tiheasustusega piirkonda leviva müra korral loobutakse samadest kohustusest ka põhimaantee, põhiraudtee või põhilennuvälja omanike puhul;
- 2) erakooliseaduse, põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning sotsiaalhoolekande seaduse muudatusega loobutakse Terviseameti-poolsete terviseohutuse hinnangute koostamisest ja väljastamisest erakoolide ja sotsiaalhoolekandeteenuste tegevuslubade ning munitsipaalkoolide koolituslubade taotlemise protsessis;
- 3) rahvatervishoiu seaduse ja noorsootöö seaduse muudatustega kaotatakse toitolustamise nõuded noorte püsi- ja projektlaagritele;
- 4) ravimiseaduse muudatusega kaotatakse Raviameti poolt apteegile erandkorras väljaspool apteeki käsimüügiravimite müügiks loa andmine ja apteegibussi teenus;
- 5) turismiseaduse muudatusega vähendatakse terviseohutusega seonduvaid nõudeid majutusteenuste osutamisel ja dubleerivat järelevalvet.

Kehtivad nõuded lubade taotlemisel ja järelevalve tegemisel on kohati ebaproportsionaalsed, dubleerivad ja ei vasta enam tegelikele terviseriskidele. Mitmed protsessid nõuavad Terviseameti hinnanguid ja kooskõlastusi ka olukordades, kus selleks puudub sisuline vajadus. See tekitab asutustele ja teenuseosutajatele liigset halduskoormust ning koormab asjatult Terviseameti tööressursse. Muudatustega vähendatakse ebavajalikke nõudeid, et tagada selgus, lihtsus ja ressursside parem suunamine. Muudatuste ettevalmistamisel on arvestatud erinevate terviseriskide olemust ja ulatust. Tervisekaitse jääb jätkuvalt tagatuks olukordades, kus see on sisuliselt põhjendatud.

Kuna eelnõu üks eesmärk on vähendada halduskoormust, siis muudatustega halduskoormuse kasvu ei kaasne, vaid see väheneb.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi rahvatervishoiu osakonna nõunik Sille Pihlak (sille.pihlak@sm.ee), innovatsiooni vastutusvaldkonna nõunik Kristi Mikiver (kristi.mikiver@sm.ee), analüüsi ja statistika osakonna analüütik Gerli Põdra (gerli.podra@sm.ee) ja sama osakonna tervisepoliitika juhtivanalüütik Kadri Kallip (kadri.kallip@sm.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Kaidi Meristo (kaidi.meristo@sm.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeletoimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeletoimetaja Virge Tammaru (virge.tammaru@fin.ee).

1.3. Märkused

Eelnõuga muudetakse järgmiste seaduste järgmisi redaktsioone:

- 1) atmosfääriõhu kaitse seadus (RT I, 11.06.2024, 2);
- 2) erakooliseadus (RT I, 09.01.2025, 23);
- 3) noorsootöö seadus (RT I, 02.01.2025, 43);
- 4) põhikooli- ja gümnaasiumiseadus (RT I, 26.04.2024, 12);
- 5) rahvatervishoiu seadus (RT I, 02.01.2025, 3);
- 6) ravimiseadus (RT I, 30.04.2025, 2);
- 7) sotsiaalhoolekande seadus (RT I, 12.06.2025, 23);
- 8) turismiseadus (RT I, 10.02.2023, 34).

Eelnõu on seotud 24.05.2025 kinnitatud koalitsioonileppe ehk valitsusliidu programmi aastateks 2025–2027 tervishoiu punktiga 61 (tõstame tervishoiukorralduse efektiivsust ning teeme ümberkorraldused tervishoiuteenuste kvaliteedi tõstmiseks). Samuti on eelnõu seotud koalitsioonileppe riigirahanduse punktiga 50 (lihtsustame nõudeid ja vähendame riigi rolli).

Eelnõu kohta ei ole koostatud väljatöötamiskavatsust, kuna seaduseelnõu seadusena rakendamise eesmärgi kaasne olulist õiguslikku muudatust või muud olulist mõju (HÕNTE § 1 lg 2 p 5). Eelnõu koostamiseks on Sotsiaalministeerium esitanud ettepanekud loastamise ja järelevalve tõhustamiseks oma valitsemisalas 10.04.2025 valitsuskabineti nõupidamisele, kus ettepanek koostada eelnõu heaks kiideti.

Eelnõu ei ole seotud ühegi muu menetluses oleva eelnõuga ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõu ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

Seaduse vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamus.

2. Seaduse eesmärk

Õigusaktide muutmise ühine eesmärk on luua lihtsustatud, selged ja tõhusad lubade taotlemise ja järelevalve protsessid mitmes valdkonnas, vähendades bürokraatiat ja dubleerimist. Samuti on eesmärk kaotada ebavajalikud nõuded ning suurendada seeläbi Terviseameti ja Raviameti ressursisäästlikust, samuti vähendada asutuste ja teenuseosutajate halduskoormust. Muudatuste tegemise eesmärgi parandatakse ka õigusselgust.

Muudatuste eesmärk on kokkuvõtlikult järgmine:

- 1) loobuda nõudest esitada Terviseametile teadmiseks mürakaardid, strateegilised mürakaardid ja tegevuskavad, vähendades seeläbi Terviseameti töökoormust;
- 2) kaotada Terviseameti-poolne terviseohutuse hinnangute väljastamine erakoolide ja sotsiaalhoolekandeteenuste tegevuslubade ning munitsipaalkoolide koolituslubade taotlemisel, et lihtsustada ja kiirendada lubade andmise protsessi ning suunata Terviseameti ressursi tõhusamalt;
- 3) lõpetada erandkorras apteekide väljaspool apteeki käsimüügiravimite müügiks loa andmine ja apteegibussi teenuse pakkumine, et suurendada Raviameti ressursisäästlikkust;
- 4) kaotada turismiseaduse alusel sätestatud terviseohutusega seotud nõuded majutusteenuse osutamisel, vähendades sellega dubleerivaid nõudeid ja järelevalvet;
- 5) kaotada nõuded noorte- ja projektlaagrite toitlustamisele, et muuta teenuse osutamine paindlikumaks ning vähendada Terviseameti poolt tehtava järelevalve vajadust.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb üheksast paragrahvist, milles nähakse ette kaheksa seaduse muutmine.

Eelnõu §-ga 1 muudetakse atmosfääriõhu kaitse seadust (AÕKS)

Punktiga 1 tunnistatakse kehtetuks AÕKS § 63 lõige 7, mis sätestab, et KOV-i üksus esitab mürakaardi ja müra vähendamise tegevuskava teadmiseks Terviseametile. Tegelikult aga puudub Terviseametil nimetud dokumentide puhul sisuline roll – Terviseamet ei osale nende koostamises ega hindamises ning mürakaartide ja tegevuskavade teadmiseks esitamine ei aita kuidagi parandada mürakaartide ja tegevuskavade kvaliteeti. Terviseametil puudub ka õiguslikult siduv funktsioon protsessi sekkuda või seda mõjutada. Samal ajal on teadmiseks saatmise puhul tegemist varjatud kohustusega, mille täitmine eeldab dokumentidega põhjalikku tutvumist, kuigi sellest ei tulene Terviseametile otseseid kohustusi ega õigusi. Mürakaardid ja tegevuskavad on KOV-i strateegilised tööriistad kohaliku elukeskkonna kujundamiseks. Vastavalt AÕKS § 65 lõigetele 1 ja 2 tuleb need avalikustada KOV-i veebilehel. Kui Terviseametil tekib vajadus dokumentidega tutvuda (nt järelevalve või ohuproгноoside koostamise raames), saab ta seda teha KOV-i veebilehel. Järgmise kolme punktiga tehtavate muudatuste vajadus lähtub samuti selles punktis kirjeldatud põhjustest.

Punktiga 2 jäetakse AÕKS § 64 lõikest 2 välja sõnad „Terviseametile ning“. Sisuliselt tähendab see muudatus seda, et tiheasustusega piirkonna KOV-i üksus ei edasta enam oma piirkonna välisõhu strateegilist mürakaarti teadmiseks Terviseametile. Küll aga säilib KOV-i üksuse kohustus esitada strateegiline mürakaart teadmiseks Kliimaministeeriumile, nii nagu see on sätestatud kehtivas seaduses.

Punktiga 3 jäetakse AÕKS § 64 lõikest 5 välja sõnad „Terviseametile ja“. Väljaspool tiheasustusega piirkonda leviva müra kohta ei esita põhimaantee, põhiraudtee või põhilennuvälja omanik eelnõu kohaselt enam välisõhu strateegilist mürakaarti ja müra vähendamise tegevuskava Terviseametile teadmiseks. Säilib aga kohustus esitada need dokumendid teadmiseks Kliimaministeeriumile.

Punktiga 4 jäetakse AÕKS § 64 lõikest 8 välja sõnad „Terviseametile ning“. Lõige sätestab, et KOV-i üksus lepib välisõhu strateegilise mürakaardi alusel müraallika valdajaga kokku müra vähendamise abinõud ja nende rakendamise tähtajad. Kokkulepitu alusel koostab KOV-i üksus müra vähendamise tegevuskava. Muudatuse tegemise järel aga kokkulepitu alusel koostatud müra vähendamise tegevuskava Terviseametile enam ei esitata. Säilib kohustus esitada tegevuskava teadmiseks Kliimaministeeriumile.

Punktiga 5 jäetakse AÕKS § 66 lõikest 2 välja sõnad „ning Terviseametile“. Sättega kohustatakse strateegilise mürakaardi koostajat esitama iga viie aasta tagant läbivaadatud ning vajaduse korral muudetud tegevuskava Terviseametile. Muudatuste tegemise järel strateegilise mürakaardi koostaja Terviseametile seda enam edastama ei pea, kuid säilib endiselt kohustus esitada see Kliimaministeeriumile.

Eelnõu §-ga 2 muudetakse erakooliseadust (EraKS)

Punktiga 1 muudetakse EraKS § 5⁴ lõike 2 punkti 7, mis sätestab, millised andmed erakooli tegevusloa taotleja esitama peab. Punkt 7 sõnastatakse nii, et edaspidi ei esita tegevusloa taotleja andmeid erakooli tegevuseks vajalike ruumide, hoonete, sisustuse, maa-ala ja muu vara vastavuse kohta tervisekaitsenõuetele. Senine halduspraktika on olnud selline, et tegevusloa taotleja pöördub kooli tegevuseks vajalike ruumide, hoonete, maa-ala, õpperuumide ja õppehoonete sisustuse tervisekaitse- ja ohutusnõuetele vastavusele hinnangu saamiseks Terviseameti poole ning Terviseamet koostab ja väljastab kirjaliku terviseohutuse hinnangu. Selline töökorraldus põhjustab Terviseametile dubleerivat töökoormust ja loa taotlejale mõttetut halduskoormust. Hoone vastavust tervisekaitsenõuetele kontrollib Terviseamet ka hoone kasutusloa menetluses. Hinnatakse hoone (tegevuskoha) vastavust ehitusprojektis planeeritud tervisekaitsenõuetele, nagu nõuded maa-alale, haljastusele, valgustusele, ventilatsioonile, sisekliima lahendustele, ruumilahendustele, tehnoseadmete mürale, joogivee puhtusele jne. Nõudeid tegevuskoha sisseseadele, tootlustamisele, ruumide hügieenile jm ei ole võimalik kasutusloa menetluses hinnata. Seda hindab Terviseamet edaspidise järelevalve käigus.

Punktiga 2 täiendatakse EraKS § 5⁵ punktiga 7. EraKS § 5⁵ sätestab tegevusloa andmise tingimused. Punktiga 7 lisatakse tingimus, et õppetöös kasutatavate hoonete ja ruumide kasutamine peab olema kooskõlas ehitisregistris märgitud kasutusotstarbega, mis tagab, et hoone või ruumide tervisekaitset ja -ohutust on Terviseamet juba hinnanud vastavalt hoone kasutamise otstarbele. Punktis 1 sätestatud muudatusega koosmõjus ei koosta ega väljasta Terviseamet enam terviseohutuse hinnanguid asutustele tegevusloa menetlemise protsessis. Samas on ka edaspidi tagatud hoone, ruumide, maa-ala ja sisutuse tervisekaitsenõuetele vastavuse hindamine Terviseameti poolt.

Edaspidi on protsess ja rollid järgmised:

- KOV kaasab Terviseameti kasutusloa või kasutusteatiselise menetlusse. Terviseamet töötab vajaliku dokumentatsiooni läbi, teeb paikvaatluse, hindab elukeskkonna vastavust nõuetele ja vastavuse korral annab kooskõlastuse.
- Tegevusloa taotleja veendub enne valdkonna eest vastutavale ministrile tegevusloa taotluse esitamist, et tegutsemiseks valitud ruumid vastavad ehitisregistris (edaspidi EHR) haridushoone kasutamise otstarbele (majandus- ja taristuministri 2. juuni 2015. a määruse nr 51 „Ehitise kasutamise otstarvete loetelu“ lisa).
Peale kontrollimist, et hoone või ruumid vastavad kasutusotstarbele, esitab tegevusloa taotleja koos muude vajalike andmetega taotluse tegevusloa väljastamiseks. Loa taotlejal ei ole enam vaja tegevusloa saamiseks Terviseametilt kirjalikku terviseohutuse hinnangut küsida, mis vähendab nii bürokraatiat kui ka ajakulu.
- Toimub tegevusloa taotluse menetlemine. Enam ei ole tegevusloa menetlemisel sisendiks vaja eraldi/täiendavalt Terviseameti kirjalikku terviseohutuse hinnangut. Selle asemel kontrollitakse EHR-is õppekoha kasutusloa ja kasutamise otstarvet ning tegevusloa saamise eelduseks on see, et õppetöö läbiviimiseks kasutatava hoone või ruumi EHR-is märgitud kasutusotstarve vastab õppetegevuse eesmärgile.
- Valdkonna eest vastutav minister teeb otsuse ja väljastab tegevusloa või keeldub tegevusloa väljastamisest.

Eelnõu §-ga 3 muudetakse noorsootöö seadust (NTS).

Punktiga 1 muudetakse NTS § 10¹ lõiget 3, mis sätestab muu hulgas, et toitlustamine noorte- ja projektlaagris peab vastama RTerS §-s 22 sätestatud nõuetele. Kuna eelnõuga kaotatakse RTerS-is nõuded toitlustamisele noorte- ja projektlaagris, jäetakse NTS § 10¹ lõikest 3 välja tekstiosa „ning noorte- ja projektlaagri toitlustamine peab vastama rahvatervishoiu seaduse §-s 22 sätestatud nõuetele“.

Punktiga 2 muudetakse NTS § 10² lõike 3 punkti 3, milles sätestatakse, et noorte- ja projektlaagri tegevusloa taotluses esitatakse muu hulgas andmed noorte- ja projektlaagri tegevuseks vajalike ruumide ja hoonete, sisustuse ja maa-ala kohta ning nende vastavuse kohta elukeskkonna-, tuleohutus- ja päästenõuetele ning andmed toitlustamise vastavuse kohta noorte- ja projektlaagris toitlustamise nõuetele. Kuna eelnõuga kaotatakse nõuded noorte- ja projektlaagrite toitlustamisele, puudub vajadus selliste andmete esitamiseks ning seetõttu muudetakse eelnõuga lõiget vastavalt. Muudatus vähendab halduskoormust ja lihtsustab tegevusloa taotlemise menetlust.

Punktiga 3 muudetakse NTS § 10³ lõiget 3, mis sätestab, et noorte- ja projektlaagri loa saamise üheks tingimuseks on, et noorte- ja projektlaagri toitlustamine vastab noorte- ja projektlaagris toitlustamisele kehtestatud nõuetele. Eelnõuga tehtava muudatusega ei ole toitlustamise vastavus kehtestatud nõuetele enam tegevusloa kontrollieseme osa. Toitlustamise vastavust enam ei hinnata, kuna eelnõuga kaotatakse RTerS-iga kehtestatud nõuded toitlustamisele noorte- ja projektlaagris, mistõttu ei ole sellise tingimuse säilitamine põhjendatud.

Eelnõu §-ga 4 muudetakse põhikooli- ja gümnaasiumiseadust (PGS)

Punktiga 1 muudetakse PGS § 63 lõike 3 punkti 6 nii, et edaspidi ei esita munitsipaalkooli koolitusloa taotleja koos loataotlusega enam andmeid kooli tegevuseks vajalike ruumide, hoonete, maa-ala, õpperuumide ja õppehoonete sisustuse vastavuse kohta tervisekaitse- ja ohutusunõuetele. Munitsipaalkoolide koolituslubade taotlemise protsessis on samasugune halduspraktika nagu ka erakoolide puhul. Terviseamet väljastab selle sätte alusel loa taotlejale terviseohutuse hinnangu. Muudatuse järgselt enam selliseid andmeid esitama ei pea.

Punktiga 2 muudetakse PGS § 63 lõiget 8, mis sätestab, mis puhul valdkonna eest vastutav minister koolitusluba ei anna. Lõiget täiendatakse ning edaspidi ei väljastata koolitusluba juhul, kui hoone või ruumi EHR-is märgitud kasutusotstarve ei vasta õppetegevuse eesmärgile. Munitsipaalkooli koolitusloa taotlemise edasine protsess näeb välja samasugune nagu eelkirjeldatud muudatuste tegemise järel erakoolide puhul.

Eelnõu §-ga 5 muudetakse rahvatervishoiu seadust (RTerS).

Punktiga 1 muudetakse RTerS § 22 pealkirja. Pealkirjast jäetakse välja sõnad „noorte püsi- ja projektlaagris“, kuna edaspidi ei reguleeri § 22 enam nõudeid toitlustamisele noorte püsi- ja projektlaagris, mistõttu on vajalik muuta ka § 22 pealkirja.

Punktiga 2 muudetakse RTerS § 22 lõiget 1, mis sätestab, et toitlustamine sellise sotsiaalteenuse osutamise käigus, mille puhul on sotsiaalhoolekande seaduses või selle alusel kehtestatud määruis viidatud RTerS-ile, ning toitlustamine haiglas, lastehoius ja lasteaias, statsionaarse õppega üldhariduskoolis ja kutseõppeasutuses, noorte püsi- ja projektlaagris ning kinnipidamisasutuses

peab olema eakohane, regulaarne ja toitlustatava inimese tervises seisundile vastav ning katma tema asutuses viibimise ajale vastava osa tema ööpäevasest toiduenergia- ja toitainevajadusest.

Eelnõuga jäetakse noorte püsi- ja projektlaagrid sellest loetelust välja. Muudatuse eesmärk on luua proportsionaalsem regulatsioon ning sellega seondult vabastada Terviseameti järelevalveressurssi. Laagrid on ajutised, toimuvad üldjuhul vaid kuue päeva kuni paari nädala jooksul ega kujuta endast toitumiskeskonda, mis võiks oluliselt ja püsivalt mõjutada laste toitumisharjumuste kujunemist. Võrreldes koolieelsete lasteasutuste ja koolidega, kus toitlustamine on igapäevane ning regulaarne, on laagrite mõju laste toitumisharjumuste kujunemisel marginaalne.

Muudatus vähendab nii haldus- kui järelevalvekoormust. Samas ei kujuta muudatus olulist ohtu laste tervisele, sest toitlustamisele kohalduvad endiselt toiduhügieeni ja toiduohutuse nõuded. Laagrite korraldajatele annab muudatus võimaluse olla toitlustamise korraldamisel paindlikum vastavalt laagri suunitlusele (nt looduslaagrid).

Punktiga 3 muudetakse RTerS § 22 lõiget 4, mis sätestab, et täpsemad nõuded toitlustamisele ja selle dokumenteerimisele lastehoius ja lasteaias, statsionaarse õppega üldhariduskoolis ja kutseõppeasutuses, lastele sotsiaalteenuse osutamisel ning püsi- ja projektlaagris kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega. Nimetatud lõike alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 31. juuli 2025. a määrus nr 60 „Nõuded laste toitlustamisele haridusasutuses, sotsiaalteenuse osutamisel ning püsi- ja projektlaagris“ sätestab, et toitlustamisel noorte püsi- ja projektlaagris lähtutakse mitmekesise ja tasakaalustatud toitumise põhimõtetest. Samuti sätestatakse, et toitlustamine ööpäevaringses laagris peab toimuma kindlaksmääratud kellaaegadel neli korda päevas, söögiaeg peab põhitoitukordadel kestma vähemalt 30 minutit ja toidukordade vahe ei tohi ületada nelja tundi. Nagu eespool selgitatud, on noorte püsi- ja projektlaagrid lühiajalised ning seal viibimise ajal korraldatud toitlustamine ei mõjuta laste toitumisharjumuste kujunemist võrreldaval määral näiteks kooli või koolieelse lasteasutusega. Samuti võimaldab nõuete kaotamine läheneda toitlustamisele laagrites mõnevõrra paindlikumalt. Kuna ka täpsemad määruses sätestatud nõuded toitlustamisele noorte püsi- ja projektlaagrites kaotatakse, muudetakse lõiget 4 nii, et asutuste ja teenuste loetelus, kus täpsemad nõuded Vabariigi Valitsuse määrusega on kehtestatud, ei nimetata enam noorte püsi- ja projektlaagreid. Eelnõu muudatustest tulenevalt on vaja muuta ka Vabariigi Valitsuse 31. juuli 2025. a määrust nr 60 „Nõuded laste toitlustamisele haridusasutuses, sotsiaalteenuse osutamisel ning püsi- ja projektlaagris“. Muuta tuleb määruse pealkirja ja § 1 lõiget 1 ning tunnistada kehtetuks määruse § 1 lõige 5 ja § 6.

Muudatused annavad laagrikorraldajatele suurema paindlikkuse otsustada, kuidas toitlustamist korraldada, olgu selleks oma köök, toitlustusteenuse sisseostmine või muu sobiv lahendus. Noorte püsi- ja projektlaagrite toitlustamisele jäävad edaspidi kohalduma üldised toiduhügieeni ja toiduohutuse nõuded.

Täpsemate toitlustamise nõuete kaotamine on proportsionaalne ja põhjendatud, arvestades laagrite ajutist olemust, lühikest kestust ja vähest mõju laste igapäevastele toitumisharjumustele ning nende kujunemisele.

Eelnõu §-ga 6 muudetakse ravimiseadust (RavS)

Punktidega 1 ja 2 muudetakse RavS § 30 lõikeid 9 ja 10, sõnastades need selliselt, et edaspidi saab haigla-, üld- ja veterinaarapteegi struktuuriüksuseks olla vaid haruapteek, mille tegevusele kohaldatakse vastavat liiki apteegi kohta kehtestatud nõudeid. Kehtivas seaduses on sätestatud, et

haigla- ja veterinaarapteegi struktuuriüksuseks on haruapteek, üldapteegi struktuuriüksuseks on haruapteek ja apteegibuss. Lisaks on määratud haruapteegi ja apteegibussi asukoha tähistamise kord. Sätete muutmine on vajalik, kuna nendest sätetest kaotatakse apteegibussi regulatsioon. Eestis ei ole apteegibussi teenuse osutamiseks kunagi esitatud taotlusi ning teenuse rakendamine oleks ressursimahukas ja majanduslikult ebaefektiivne.

Punktiga 3 tunnistatakse kehtetuks RavS § 38 lõige 5, mille järgi võib Ravimiamet anda kehtiva üldapteegi tegevusloa omajale tema sellekohase taotluse alusel erandkorras kuni üheks nädalaks loa müüa massiüritustel ja muudel erakorralistel juhtudel väljaspool tegevusloale märgitud tegutsemiskohta ravimpreparaate, mille väljastamiseks apteegis ei ole nõutav retsept (edaspidi *käsimüügiravim*).

Erandkorras kuni üheks nädalaks Ravimiameti loa andmine võimaldamaks massiüritustel ja muudel erakorralistel juhtudel väljaspool tegevusloale märgitud tegutsemiskohta müüa käsimüügiravimeid kehtestati 01.03.2005 (RavS § 47 lg 2 ja alates 01.07.2014 RavS § 38 lg 5). Ravimiamet ei ole alates 01.03.2005 kuni käesoleva ajani väljastanud ühtegi luba võimaldamaks üldapteegi tegevusloa omajal erandkorras müüa väljaspool apteegi tegutsemiskohta ravimeid. Nimetatud luba on ühel korral taotletud (2019 veterinaarseks kasutamiseks mõeldud antiparasiitikumid), kuid kuna meditsiiniline ja vältimatu vajadus puudus, ravimite müümiseks erandkorras väljaspool apteegi tegevusloale märgitud tegutsemiskohta puudus, jättis Ravimiamet taotluse rahuldamata. Ravimiametile teada olevalt puudub 03.07.2025 seisuga meditsiiniline ja vältimatu vajadus käsimüügiravimite erandkorras müümiseks väljaspool apteeki.

Loa andmise kehtetuks tunnistamine on põhjendatud, kuna suurüritusi korraldatakse enamasti piirkondades, kus on apteegid olemas või on tagatud ürituse meditsiiniline teenindamine tervishoiutöötajate poolt, kellel on õigus vajaduse korral oma teenust osutades samuti ravimeid kasutada ja patsiendile anda. Samuti on RavS § 15 lõike 8 kohaselt antud Ravimiametile õiguslikud mehhanismid erandlike olukordade lahendamiseks. Seega ei ole sättel enam rakenduslikku tähendust, kuna normi kohaldamise eeldusi ei ole praktikas eeltoodud alustel ka võimalik täita.

Taotlust menetleks järelevalveosakonna inspeksioonibüroo spetsialist tegevuslubade alal, kes vajadusel korraldaks taotlejalt täiendavat infot vajaduse kohta, toimuva ürituse, erandi kasutamise vajaduse ja põhjendatuse kohta. Lisaks tuleb tehtav otsustus ka majasiseselt enne selle andmist/andmata jätmist kooskõlastada. Arvestades taotlust, võib selle menetlemisele kuluda ca 8 tundi.

Kuivõrd taotlusi ei esitata, on see ressurs praktikas valdavalt kokku hoitud. Säilinud on teatud ressursikulu, kuna üks kord kolme aasta tagant tuleb tööloiku puudutavat tööjuhendit ajakohastada, st tööjuhendi ülevaatamine, uue versiooni kooskõlastamine ja dokumendihaldussüsteemis vormistamine, mille ressursikulu on kokku mõni tund. Lisaks tuleb Ravimiameti järelevalveosakonna inspeksioonibüroo spetsialisti tegevuslubade alal tema ametisse asudes ja üks kord kolme aasta tagant tööjuhendit uuendades juhendada, et ta oleks taotlust saades võimeline seda nõuetekohaselt menetlema. Kui see kohustus jääks alles, oleks Ravimiametil vaja hoida ressursi selle ülesande täitmise tarbeks ning sellisel juhul tuleks tagada minimaalne ressursikulu protsessi ajakohasena hoidmiseks ja spetsialisti tasandil vajaliku väljaõppe säilitamiseks.

Punktiga 4 tunnistatakse kehtetuks RavS § 45¹, mis lubab apteegibussis apteegiteenust osutada üksnes asustusüksuses, mis ei ole linn, ning teenuse osutamise koht peab asuma olemasolevast üldapteegist või haruapteegist vähemalt kolme kilomeetri kaugusel, välja arvatud RavS § 38 lõikes 5 sätestatud juhul. Kui linnas asustusüksusena ei ole ühtegi üldapteeki ega haruapteeki, võib apteegibussis apteegiteenust osutada ka linnas. Apteegid ei kasuta apteegibussi näol loodud

võimalust, sest Eestis on arvukalt apteeke (01.07.2025 seisuga 468 üldapteeki), mistõttu on teenus ka hajaasustuses hästi kättesaadav. Ühtegi taotlust apteegiteenuse osutamiseks apteegibussis ei ole Ravimiametile kunagi esitatud. Apteekide suure arvu tõttu ei ole praktiliselt võimalik täita RavS §-s 45¹ sätestatud eeldusi apteegiteenuse osutamiseks apteegibussis. Praktikas oleks apteegibussi teenus osutatav asukohtades, kus on väga hõre hajaasustus. Seega oleks tegemist väga ressursimahuka tegevusega, mis on teenuseosutajale pigem kahjumlik majandustegevus.

RavS annab mitmeid tõhusamaid võimalusi apteegiteenuse kättesaamiseks. Üheks selliseks on võimalus tellida ravimid kaugmüügi õigust omavast apteegist – lisaks ravimite tellimisele pakiautomaati, on võimalik lasta need ka koju toimetada. RavS § 38 lõige 3¹ võimaldab Ravimiametil teha väikesaartel erandit apteegiteenuse kättesaadavuse tarbeks. Kriisiolukordade tarbeks on võimalused loodud RavS § 15 lõikes 8. Seega on teenus hõlpsasti klientidele kättesaadavaks tehtud. Nagu juba eelnevalt viidatud, on Eestis palju apteeke, sealhulgas viis üle Eesti ravimite kaugmüügi teenust osutavat apteeki ja seega on inimestel lihtne apteegiteenust üle Eesti apteegist kohapealt või kodust lahkumata saada.

Kuivõrd taotlusi ei esitata, on praktikas ressurss valdavalt kokku hoitud. Säilinud on ressursikulu üks kord kolme aasta tagant seoses tööloiku puudutava tööjuhendi ajakohasena hoidmisega, st tööjuhendi ülevaatamine, uue versiooni kooskõlastamine ja dokumendihaldussüsteemis vormistamine, mille ressursikulu on kokku ca neli tundi. Lisaks tuleb Ravimiameti järelevalveosakonna inspeksioonibüroo spetsialisti tegevuslubade alal ametisse asudes ja üks kord kolme aasta tagant tööjuhendit uuendades juhendada, et ta oleks taotlust saades võimeline seda nõuetekohaselt menetlema.

Eelnõuga tehtavate muudatuste tõttu on vaja muuta sotsiaalministri 17. veebruari 2005. a määrust nr 24 „Apteegiteenuse osutamise tingimused ja kord“. Kehtetuks tuleb tunnistada määruse § 8¹, mis sätestab nõuded apteegibussile ja selle sõidugraafiku ning teenuse osutamise kohtade avaldamisele.

Punktiga 5 tunnistatakse kehtetuks RavS § 46 lõike 5 punkt 4, mille kohaselt pidi seoses apteegiteenuse osutamisega apteegibussis taotlemisel esitada ka apteegibussi planeeritud sõidugraafiku ja teenuse osutamise kohad.

Eelnõu §-ga 7 muudetakse sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) §-s 153 sätestatud sotsiaalteenuse osutaja tegevusloa kontrollieset.

SHS § 153 punkti 3 muudetakse selliselt, et edaspidi tuleb tegevusloa andmise menetlemisel kontrollida, kas teenuse osutamiseks valitud hoone või ruumide EHR-i kantud kasutusotstarve vastab teenuse osutamise eesmärgile.

Kehtiv regulatsioon näeb ette, et sotsiaalteenuse osutamiseks tegevusloa väljastamise üheks tingimuseks on teenuse osutamise koha vastavus rahvatervishoiu seaduse alusel kehtestatud tervisekaitsenõuetele. Sotsiaalhoolekandeteenuse osutamiseks väljastab tegevuslube Sotsiaalkindlustusamet (edaspidi SKA). Tegevusluba on nõutav lapsehoiuteenuse (alates 01.09.2025 suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiu teenus), asendushooldusteenuse (v.a asendushooldusteenuse osutamine hooldusperes), turvakoduteenuse, väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse, igapäevaelu toetamise teenuse, töötamise toetamise teenuse, toetatud elamise teenuse, kogukonnas elamise teenuse, päeva- ja nädalahoiuteenuse ja ööpäevaringse erihooldusteenuse osutamiseks.

Kehtiva sätte alusel, mis kohustab loa taotlejat esitama kinnituse, et teenuse osutamise koht vastab tervisekaitsenõuetele, on välja kujunenud halduspraktika, kus Terviseamet koostab ja väljastab teenusepakkujatele kirjalikke terviseohutuse hinnanguid.

Praegu on tegevusloa väljastamise protsess järgmine:

- Teenuseosutaja soovib teenuse osutamiseks saada tegevusluba ja pöördub selleks SKA-sse või otse Terviseametisse (juhul kui on nõuetega tutvumisel teadvustanud, et loa saamiseks on vajalik terviseohutuse hinnang).
- SKA kontrollib tegevusloa väljastamisel muu hulgas, kas teenuse osutamise koht vastab rahvatervishoiu seaduse alusel kehtestatud tervisekaitsenõuetele. Selleks suunab SKA teenuseosutaja Terviseametisse küsima terviseohutuse hinnangut, kui teenuseosutaja pole seda eelnevalt teinud.
- Teenuseosutaja esitab Terviseametile taotluse hinnangu saamiseks. Terviseamet tutvub esitatud dokumentidega ja kontrollib ruumide vastavust tervisekaitsenõuetele. Selleks kasutab ta varem tehtud kontrollide andmeid ja korraldab muu hulgas paikvaatluse.
- Terviseamet koostab kirjaliku terviseohutuse hinnangu, millel on märgitud hinnang ruumide tervisekaitsenõuetele vastavuse kohta (sh nimetatakse puudused, kui neid esineb) ja maksimaalselt teenust saavate isikute arv. Teenuseosutaja esitab hinnangu omakorda SKA-le.
- Positiivse otsuse korral väljastab SKA tegevusloa.

Terviseamet hindab sõltumata terviseohutuse hinnangute andmisest hoone ja ruumide vastavust tervisekaitsenõuetele ka ehitus- ja kasutusloa/kasutusteatisi menetlemise käigus, keskendudes siis eelkõige konstruktsiooni, ruumide pindala, valgustuse, ventilatsiooni ja muude tehniliste lahenduste vastavusele kehtestatud nõuetele. Nõuete täitmist, mida ei ole võimalik või otstarbekas hinnata enne tegevuse alustamist (nt ruumide sisseseade, puhtus, desinfitseerimispraktika jm), kontrollib Terviseamet riikliku järelevalve käigus juba teenuse osutamise perioodil.

Kirjeldatud korraldus ei ole ressursisäästlik ning tekitab täiendavat tööd Terviseametile ja ajakulu teenuseosutajale.

Eelnõu järgi loobutakse tegevusloa menetluse käigus terviseohutuse hinnangute andmisest. Terviseohutuse hinnangute väljastamisest loobumisel on protsess ja rollid järgmised:

- Uue ehitise korral laekuvad Terviseametile EHR-i kaudu kooskõlastamiseks ehitusprojekt ja kasutusluba/kasutusteatis ning olemasoleva hoone kasutamise otstarbe muutmise korral kasutusteatis. Terviseamet kontrollib, et hoone vastab kasutusotstarbest tulenevalt kehtivatele tervisekaitsenõuetele ja lisab EHR-i hoone/ruumi kasutamise otstarbe pinna suuruse ja hinnangu samal ajal teenust saada võivate isikute arvule (märkides lubatud kohtade arvu). Terviseameti hinnangus on alati viide teenuseliigi määrusele, mille nõuete järgi tervisekaitsenõuete täitmist on hinnatud. Hinnangus tuuakse ära ka samal ajal teenust saavate isikute maksimaalne arv teenuse osutamise kohas, mis põhineb teenuseliigi määruse põrandapindala nõuetel.
- Teenuseosutaja veendub enne tegevusloa taotluse esitamist, et tegutsemiseks valitud ruumide kasutusotstarve (majandus- ja taristuministri 2. juuni 2015. a määruse nr 51 „Ehitise kasutamise otstarvete loetelu“ lisa) EHR-is vastab teenuse osutamise eesmärgile.
Kui ruumid/hooned kasutusotstarbele ei vasta, tuleb teenuseosutajal teha KOV-ile kasutusotstarbe muutmiseks kasutusteatis, misjärel KOV kontrollib ehitusseadustiku § 11 nõuetele vastavust, kaasates Terviseameti ruumidele/hoonele kehtivate tervisekaitsenõuete hindamiseks.
- Peale kontrollimist, et ruumid vastavad kasutusotstarbele, esitab teenuseosutaja SKA-le taotluse tegevusloa väljastamiseks.

- SKA kontrollib muu hulgas EHR-ist, kas teenuse osutamiseks valitud hoone või ruumide kasutamise otstarve vastab teenuse osutamise eesmärgile ja väljastab tegevusloa või keeldub sellest.

Ehitiste kasutamise otstarbed on sätestatud majandus- ja taristuministri 2. juuni 2015. a määruse nr 51 „Ehitise kasutamise otstarvete loetelu“ lisas. Muudatuse praktikasse rakendamise lihtsustamiseks töötavad Sotsiaalministeerium ja Terviseamet välja teenuseosutajatele mõeldud juhendi, mis aitab teenuseosutajal veenduda, milline kasutusotstarve nende teenuse sisuga sobitub. Juhendis täpsustatakse ka teenusele kehtestatud nõudeid vastavalt rahvatervishoiu seaduse alusel kehtestatud määrustele. Juhendit levitab ja tutvustab Sotsiaalkindlustusamet, muu hulgas avaldab selle oma veebilehel.

Eelnõu §-ga 8 muudetakse turismiseadust.

Punktiga 1 jäetakse § 19 lõikest 2 välja sõnad „ning piisavad hügieenitingimused“. Kehtivas seaduses on sätestatud, et majutusteenuse osutamiseks peavad olema tagatud majutustevõtte liigi eripära arvestavad majutus- ja puhkevõimalused ning piisavad hügieenitingimused. Eelnõuga tehtavate muudatuste järgselt ei tee Terviseamet enam turismiseaduse alusel majutusasutuste hügieenitingimuste üle järelevalvet. Järgmises punktis selgitatakse muudatuse vajadust põhjalikumalt.

Punktiga 2 tunnistatakse kehtetuks turismiseaduse § 30 lõike 2 punkt 2, mis sätestab, et Terviseamet teeb järelevalvet majutusteenuse osutamisele kehtestatud terviseohutuse nõuete täitmise üle. Muudatuse tõttu on vaja muuta ettevõtlus- ja tehnoloogiainistri 21. aprilli 2021. a määrust nr 17 „Majutusteenuse osutamise nõuded“. Kehtetuks on vaja tunnistada määruse §-d 3, 4, 6 ja 8, mis sätestavad nõuded veele, valgustusele, hügieenile ja ruumide korrashoiule. Määruse põhieesmärk on olnud tagada majutusteenuse kvaliteet ja mugavus. Kliendi tervise seisukohast olulised ja sihipäraselt ekspertjuhtimist nõudvad terviseriskid, mis kaasnevad majutusteenusega, hõlmavad eelkõige legionelloosi ja teiste nakkushaiguste ennetust ja tõrjet, joogivee kvaliteedi juhtimist ja kahjuritõrje tõhusust. Nimetatud terviseriskide maandamine toimub aga efektiivselt teiste õigusaktide alusel, mille kohaselt on Terviseametile antud pädevus ja vajalikud riikliku järelevalve vahendid olukorra hindamiseks ja vajaduse korral sekkumiseks. Lähtuvalt senisest järelevalvepraktikast ei ole otstarbekas täiendavaid ja dubleerivaid nõudeid säilitada, kuna see ei lisa terviseriskide juhtimisse sisulist väärtust.

Seni kehtinud nõuete kaotamine ei ole oluliseks mõjuriks, mis suurendaks terviseriskide realiseerumise tõenäosust. Kehtima jäävad õigusaktid, mille alusel on Terviseametile antud pädevus ning sätestatud kohustus reageerida tuvastatud terviseohtudele:

- Terviseameti ülesanded nakkushaiguste ennetamisel, seirel ja tõrjel tulenevad nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse §-st 18. Riiklikku ja haldusjärelevalvet nimetatud seaduse ning selle alusel kehtestatud õigusaktide täitmise üle teeb Terviseamet vastavalt sama seaduse § 44 lõikele 1 ja §-le 45.
- Veeohutusega seotud terviseriskide juhtimine toimub veeseaduse ja selle alusel kehtestatud sotsiaalministri 24. septembri 2019. a määruse nr 61 „Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ja analüüsimeetodid ning tarbijale teabe esitamise nõuded“ alusel. Veeseaduse kohaselt peab joogivee käitleja tagama joogivee vastavuse kvaliteedinõuetele. Veeseaduse § 87 alusel on ka majutusteenuse osutaja joogiveekäitleja, sest joogiveega varustamine on osa majandustegevusest.

Samuti on vaja eelnõuga tehtavast muudatusest tulenevalt muuta tervise- ja tööministri 27. detsembri 2022. a määrust nr 96 „Terviseameti põhimäärus“. Määruse § 8 lõige 3 sätestab, et Terviseameti keskkonnatervise osakonna põhiülesanneteks on vee, ilu-, isiku- ja majutusteenuste ning haridus- ja sotsiaalasutuste terviseohutuse edendamine, planeeringute ja füüsilistest ning keemilistest teguritest tingitud terviseohtude hindamine ning terviseriskide vähendamine. Kuna Terviseamet enam majutusteenuste osas terviseohutust ei hinda, siis on vajalik ka antud sätet muuta.

Vaatamata järelevalvekohustuse kaotamisele turismiseaduse alusel tegutseb Terviseamet jätkuvalt majutussektori partnerina ning pakub valdkondlikku nõustamist tervisealastes küsimustes. Terviseamet on koostanud ja välisveebis kättesaadavaks teinud mitmeid juhendmaterjale ja teabelehti, mis on mõeldud majutussektori huvigruppidele. Oluline on rõhutada, et ka nimetatud materjalid käsitlevad peamiselt veeohutust, kahjuritõrjeteenuste korraldamist ja vahendite kasutamist ning nakkushaiguste ennetamise ja tõrjega seotud juhiseid. Terviseamet hindab kõrgelt võimalust toetada huvigruppe oma pädevusvaldkondades. Turismiseaduse nõuete kehtetuks tunnistamine ei mõjuta Terviseameti nõustamisfunktsiooni nimetatud teemavaldkondades.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse eelnõu jõustumine 2026. aasta 1. märtsil. Eelnõu §-de 2, 4 ja 7 muudatused jõustuvad 2027. aasta 1. jaanuaril, et sotsiaalteenuse pakkujad ning koolid saaksid vajaduse korral tegevusloa ning koolitusloa saamise muudatustega kohaneda ning vajadusel ka ruumide või hoone kasutusotstarvet muuta. Samuti selleks, et KOV-ide võimalikku mõnevõrra suuremat töökoormust kasutusteatiste menetlemisel hajutada.

Eelnõu põhiseaduspärasus

PS § 28 esimene lõige sätestab igaühe õiguse tervise kaitsele, millest tuleneb ka riigi kohustus rakendada positiivseid meetmeid, et inimeste elukeskkond oleks tervislik ja ohutu (nt välisõhu kvaliteet, ohutu müratase, kaitse kiirguse eest).

Eelnõuga vähendatakse ebavajalikke ja dubleerivaid nõudeid tegevuslubade taotlemisel ja järelevalve tegemisel, et tagada nende menetlemisel selgus ja lihtsus ning ressursside parem suunamine, põhjustamata sealjuures täiendavaid terviseriske. Seega võib väita, et eelnõu on kooskõlas PS §-ga 28.

Kuigi eelnõuga planeeritavad muudatused puudutavad ka ettevõtlust, ei sea eelnõu uusi piiranguid ettevõtlusega tegelemiseks (PS § 31). Apteegibussi teenuse kaotamisega ei piirata ettevõtlusvabadust, kuna teenuse osutamiseks õigust omavad ettevõtjad ei ole apteegibussi teenust alates sellise võimaluse tekkimisest osutama hakanud ning senine regulatsioon ei ole reaalselt kasutust leidnud. Tegevus on teenuseosutajale väga ressursimahukas ja majanduslikult vähem tõhus kui seadusega antud teised võimalused hajaasustuspriirkondades klientideni jõuda, mistõttu ei mõjuta teenuse kaotamine nende ettevõtlusvabadust.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei ole kasutusele võetud uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

6. Seaduse mõjud

Eelnõus esitatud muudatuste rakendamisel võib eeldada mõju järgmistes valdkondades: sotsiaalne mõju, mõju majandusele ja mõju riigivalitsemisele. Mõjude olulisuse tuvastamiseks hinnati nimetatud valdkondi nelja kriteeriumi alusel: mõju ulatus, mõju avaldumise sagedus, mõjutatud sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk. Muid mõjuvaldkondi eelnõus esitatud muudatused ei puuduta.

6.1. Kavandatav muudatus: atmosfääriõhu kaitse seaduse muudatuse kohaselt kaob kohustus esitada Terviseametile mürakaarte ja müra vähendamise tegevuskavasid

Mõju valdkond: riigivalitsemine

Sihtrühm: Terviseamet, KOV-id (kõik 79) ja 4 riigiasutust või ettevõtet, kelle omandis/halduses on põhimaanteed, põhiraudteed ja põhilennuväljad

Mõju on väheoluline, kuna mõju ulatus ja avaldumise sagedus on väikesed, muudatusega ei kaasne riske ega negatiivseid kõrvalmõjusid. Eelnõu positiivse mõjuna võib välja tuua ülesannete vähenemise KOV-idele ja riigi infrastruktuuri valdajatele, kuna nende kohustus esitada strateegilisi mürakaarte ja tegevuskavasid Terviseametile kaob. Terviseametil kaob vajadus dokumentidega tutvuda, kuigi neil puudus seni ka sisuline roll nende koostamisel või hindamisel. Muudatus ei mõjuta dokumentide kvaliteeti ega vähenda nende kättesaadavust, kuna need jäävad kättesaadavaks KOV-i veebilehtedel ning esitatakse endiselt teadmiseks Kliimaministeeriumile.

Viimase viie aasta jooksul on KOV-id Terviseametile teadmiseks esitanud 11 mürakaarti ja 9 müra vähendamise tegevuskava (sh 8 mürakaarti ja 7 müra vähendamise tegevuskava, 2 tiheasustusega piirkonna välisõhu strateegilist mürakaarti, 2 strateegilise mürakaardi alusel koostatud tegevuskava ning 1 põhimaanteed mürakaart). Juba eelnõu koostamise ajal ei toimu kõikidel juhtudel mürakaartidest teavitamist.¹ Vabanenud tööaega saab suunata sisulisematesse tegevustesse. Seega vähendab muudatus ülereguleerimist, suurendab õigusselgust ning vähendab mõnevõrra sihtrühma halduskoormust.

6.2. Kavandatav muudatus: erakooliseaduse ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muudatuse tulemusena ei esita erakooli tegevusloa ega munitsipaalkooli koolitusloa taotleja koos loataotlusega enam andmeid kooli tegevuseks vajalike ruumide, hoonete, maa-ala, õpperuumide ja õppehoonete sisustuse vastavuse kohta tervisekaitse- ja ohutusnõuetele

Mõju valdkond: riigivalitsemine ja mõju majandusele

Sihtrühm: Terviseamet ja koolide pidajad ehk tegevus- või koolitusloa taotlejad (riik, kõik KOV-id, erakoolid)

2025. aasta juuli seisuga tegutses põhikooli ja gümnaasiumi tasandil 62 era-, 374 munitsipaal- ja 41 riigikooli.²

Mõju võib hinnata väheoluliseks. Mõju ulatus ja avaldumise sagedus on väikesed ning muudatusega ei kaasne olulisi riske ega kõrvalmõjusid. Positiivse mõjuna väheneb mõnevõrra haldus- ja

¹ Terviseamet, 2025.

² Eesti hariduse infosüsteem (EHIS). Üldhariduskoolide otsingutulemused. Kättesaadav: <https://ehis.edu.ee/educationalInstitutions> (vaadatud 22.07.2025).

töökoormus: tegevus- või koolitusloa taotlejad ei pea enam Terviseametilt eraldi küsima terviseohutuse hinnangut ning Terviseamet ei pea neid enam koostama. Arvestades aga koostatud hinnangute arvu (2024. aasta jooksul erakoolide tegevuslubade taotlejatele 11 ning munitsipaalkoolide koolitusloa taotlejatele 6³), on mõju väike. Ruumide vastavust tervisekaitsenõuetele kontrollitakse edaspidi kasutusloa menetluses ja järelevalve käigus. Tegevus- ja koolitusloa menetlemisel kasutatakse seevastu juba olemasolevat teavet EHR-ist, mis muudab protsessi kiiremaks ja lihtsamaks.

6.3. Kavandatav muudatus: ravimiseaduse muudatusega kaob üldapteegi tegevusloa omajal võimalus taotleda luba, et erandkorras (kuni üheks nädalaks) müüa käsimüügiravimeid massiüritustel ja muudel erakorralistel juhtudel väljaspool tegevusloal märgitud tegutsemiskohta

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: apteegid

Sihtrühma võib hinnata väikseks, sest kõikidest Eesti ettevõtetest moodustavad 468 üldapteeki ca 0,3%.⁴

Mõju on väheoluline, kuna alates 01.03.2005 kuni eelnõu koostamiseni pole apteegid sellist luba Ravimiametilt taotlenud. Võimalust ei ole kasutatud eelkõige seetõttu, et teenus on majanduslikult ebaefektiivne ning massiüritused toimuvad reeglina piirkondades, kus apteegid on läheduses olemas. Kehtiva korra järgi oli tegemist vabatahtliku võimalusega, mille kasutamine oli apteekide äriline valik. Seega ei mõjuta kavandatud muudatus ei mõjuta ettevõtetevahelist konkurentsi, äritegevuse aktiivsust, ettevõtete jätkusuutlikkust või elujõulisust. Kriisi- või eriolukordades jäävad kehtima ka muud ravimiseadusest tulenevad mehhanismid (nt § 15 lg 8), mistõttu negatiivset mõju valmisolekule ei teki.

Mõju valdkond: riigivalitsemine

Sihtrühm: Ravimiamet

Mõju võib pidada väheoluliseks, kuna mõju ulatus ja avaldumise sagedus on väikesed ning võimalikke negatiivseid mõjusid ei tuvastatud. Muudatuse jõustumisel vabaneb Ravimiamet protseduurist, mida praktikas ei rakendata. Väheste positiivse mõjuna võib tuua välja ülesannete ja ressursikasutuse selguse suurenemise Ravimiametile, sest enam ei ole vaja hoida ressursi erakorralise loa väljastamise valmisolekuks, tööjuhendite ülevaatamiseks ja ametnike väljaõppeks.

6.4. Kavandatav muudatus: ravimiseaduses tunnistatakse kehtetuks säte, mis võimaldab apteegiteenuse osutamist apteegibussi kaudu

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: apteegid (vt sihtrühma kirjeldust 6.3 peatükist)

³ Terviseamet, 2025.

⁴ Statistikaamet, 2025. Statistilise profiili kuuluvad ettevõtted. Kättesaadav: [ER021: STATISTILISSE PROFIILI KUULUVAD ETTEVÕTTED TEGEVUSALA \(EMTAK 2008\) JÄRGI. Statistika andmebaas](#) (20.07.2025).

Mõju võib pidada väheoluliseks, kuna mõju ulatus ja avaldumise sagedus on vähesed ning muudatusega ei kaasne olulisi riske ega negatiivseid kõrvalmõjusid. Mõju ulatus on väike, sest apteegid ei ole 2014. aastast kuni eelnõu koostamiseni apteegibussi võimalust kasutanud. Tegevus on teenuseosutajale väga ressursimahukas ja majanduslikult vähem tõhus kui seadusega antud teised võimalused hajaasustuspriirkondades klientideni jõuda. Seega ei mõjuta kavandatud muudatus ettevõtetevahelist konkurentsi, äritegevuse aktiivsust, ettevõtete jätkusuutlikkust või elujõulisust.

Mõju valdkond: riigivalitsemine

Sihtrühm: Ravimiamet

Mõju võib pidada väheoluliseks. Muudatus vähendab Ravimiameti halduskoormust ning muudab tööjaotuse ja ressursikasutuse selgemaks, sest eraldi valmisolekut ei pea enam apteegibussi teenuse osutamise soovi jaoks hoidma.

6.5. Kavandatav muudatus: sotsiaalhoolekande seaduse muudatusega kaob sotsiaalteenuse osutajal kohustus tegevusloa taotlemisel esitada Terviseameti väljastatud terviseohutuse hinnang

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: sotsiaalteenuse osutajad

2024. aasta lõpu seisuga oli Eestis 38 asendus- ja perekodu, üldhooldusteenust osutas 180, erihoolekandeteenust 232, turvakoduteenust 14, päevahoiuteenust 9 ja lapsehoiuteenust 158 asutust.⁵ Tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandevaldkonda kuuluvatest ettevõtetest (2024. a 2709⁶) moodustavad 631 sotsiaalteenuse osutajat 23%, seega on sihtrühma suurus keskmine.

Mõju võib pidada väheoluliseks, kuid positiivseks. Kaasnevaid riske ega negatiivseid kõrvalmõjusid ei tuvastatud. Muudatuse tulemusena vähenevad töökoormus ja ajakulu, kuna sotsiaalteenuse osutajad ei pea tegevusloa taotlemisel enam küsima eraldi terviseohutuse hinnangut Terviseametilt. See välistab vajaduse suhelda menetluse käigus paralleelselt nii SKA kui ka Terviseametiga. Kuna muudatus kehtib kõigile tegevusloa taotlejatele ühtemoodi, ei mõjuta kavandatud muudatus ettevõtete vahelist konkurentsi, äritegevuse aktiivsust, ettevõtete jätkusuutlikkust või elujõulisust.

Mõju valdkond: riigivalitsemine

Sihtrühm: Terviseamet, SKA, KOV-id (kõik 79)

Mõju võib pidada väheoluliseks, kuna mõju ulatus on väike, avaldumise sagedus keskmine ning ebasoovitavaid mõjusid ei kaasne. Tegemist on positiivse muudatusega, kuna tegevusloa menetlus muutub kiiremaks ja selgemaks. Terviseameti töökoormus väheneb, kuna kaob kohustus koostada terviseohutuse hinnanguid tegevusloa menetluse jaoks. 2024. aastal koostas Terviseamet sotsiaalhoolekande teenuste tegevusloa taotlejatele 182 terviseohutuse hinnangut⁷. Ressurssi saab

⁵ Sotsiaalministeeriumi hoolekandestatistika, 2025. *Lapsehoiuteenuse pakkujate puhul võib olla teenuseosutajate arv ebatäpne: statistikas kajastuvad vaid need asutused, kes on andmed veebikeskkonnas esitanud.*

⁶ Statistikaamet, 2025. ER021: Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted tegevusala (EMTAK 2008) järgi. Kättesaadav: [ER021: STATISTILISSE PROFIILI KUULUVAD ETTEVÕTTED TEGEVUSALA \(EMTAK 2008\) JÄRGI. Statistika andmebaas \(20.07.2025\)](#)

⁷ Terviseamet, 2025.

suunata sisulisematele järelevalveülesannetele. SKA jaoks muutub menetlus lihtsamaks, sest loobutakse eraldi hinnangu kontrollimisest ning tuginetakse EHR-i andmetele.

Muudatus suurendab KOV-ide töökoormust ajutiselt juhtudel, kui sotsiaalteenuse osutaja peab teenuse osutamise hoone või ruumide kasutamise otstarvet muutma. KOV menetleb kasutusteatist, kontrollib ehitusseadustiku nõuete täitmist ja kaasab Terviseameti, kes hindab ruumide vastavust tervisekaitsenõuetele. Tegevusloa menetluses Terviseamet enam eraldi hinnangut ei anna. Mõju KOV-idele on keskmine, kuid ebasoovitavate mõjude risk on väike ning seda aitab maandada selge juhendmaterjal teenuseosutajatele ja vajaduse korral ka KOV-idele.

6.6. Kavandatav muudatus: turismiseaduse muudatusega vähendatakse terviseohutusega seonduvaid nõudeid majutusteenuste osutamisel ja kaotatakse dubleeriv järelevalve

Mõju valdkond: sotsiaalne mõju

Sihtrühm: majutusasutustes peatujad (sh turistid)

Statistikaameti andmete järgi oli 2024. aastal majutatute arv Eesti majutuskohdades ühes kuus keskmiselt Eesti elanike hulgas enam kui 146 000 ning kõikide riikide elanikke arvestades umbes 300 000.⁸ Sihtrühma suurus on keskmine.

Mõju võib pidada väheoluliseks, sest muudatus ei mõjuta sihtrühma toimimist ning mõju avaldub harva. Ka ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike, kuna kehtetuks tunnistatakse sätteid, mis kehtivate regulatsioonidega kattuvad. Sihtrühma tervist oluliselt mõjutavate tegurite kontroll säilib läbi teiste õigusaktide kaudu.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Sihtrühm: majutussektori ettevõtjad

Statistikaameti järgi oli 2024. aastal Eestis aasta jooksul majutusasutusi vahemikus 901–1238.⁹ Kõikidest ettevõtetest moodustab sihtrühm alla 1% ehk sihtrühma suurus on väike.¹⁰

Mõju võib pidada väheoluliseks, kuid ettevõtjatele soodsaks. Muudatusega kaovad mitmed terviseohutuse formaalsed nõuded ja dubleeriv järelevalve, mis vähendab halduskoormust ja lihtsustab majutusteenuse pakkumist. Ettevõtjatele ei kaasne muudatuse rakendamisel lisakohustusi ega kulusid, kuid väheneb vajadus arvestada kontrolliprotseduuridega, mis seni ei olnud seotud sisulise terviseriskiga.

Mõju valdkond: riigivalitsemine

Sihtrühm: Terviseamet

⁸ Statistikaamet, 2025. TU131: Majutatud ja majutatute ööbimised maakonna ja elukohariigi järgi (kuud). Kättesaadav: [TU131: MAJUTATUD JA MAJUTATUTE ÖÖBIMISED MAAKONNA JA ELUKOHARIIGI JÄRGI \(KUUD\)](#). Statistika andmebaas (20.07.2025).

⁹ Statistikaamet, 2025. TU131: Majutamine maakonna järgi (kuud). Kättesaadav: [TU122: MAJUTAMINE MAAKONNA JÄRGI \(KUUD\)](#). Statistika andmebaas (20.07.2025).

¹⁰ Statistikaamet, 2025. Statistilisse profiili kuuluvad ettevõtted. Kättesaadav: [ER021: STATISTILISSE PROFIILI KUULUVAD ETTEVÕTTED TEGEVUSALA \(EMTAK 2008\) JÄRGI](#). Statistika andmebaas (20.07.2025).

Mõju Terviseametile on väheoluline, kuid positiivne. Terviseametil kaob seadusest tulenev kohustus teha üldiseid terviseohutuse kontrolle majutusteenuse osutajate üle, kuigi sisulised sekkumisõigused säilivad teiste õigusaktide alusel. 2024. aastal tehti majutusasutuse ohukahtluse korral kontroll kümnel alusel.

6.7. Muudatus: rahvatervishoiu seaduse ja noortööseaduse muutmine (noorte püsi- ja projektilaagritelt toitlustusnõuete kaotamine)

Mõju valdkond: sotsiaalne mõju

Sihtrühm: noorte püsi- ja projektilaagrites osalevad lapsed

Noorte püsi- ja projektilaagrites osales 2024. aastal kokku 28 853 noort vanuses 7–26 aastat, sealhulgas osales püsilaagrites 18 079 ja projektilaagrites 10 724 noort. Enamasti osalevad laagrites noored vanuses 7–16 (92% kõikidest osalenutest)¹¹, keda on Eestis 01.01.2025 seisuga 155 296¹². Sihtrühma suurus on keskmine: kõikidest 7–16-aastastest noortest osales 2024. aastal laagrite tegevustes 17% ja laiemast sihtrühmast (7–26-aastastest) 10%.

Mõju ulatus on väike – toitlustamisnõuete kaotamine ei too kaasa märkimisväärseid muutusi laste toitumisharjumuste kujunemisel ega eelda kohanemist. Mõju sagedus on väike, kuna noored osalevad laagrites ajutiselt ning harva, mitte igapäevaselt. Ebasoovitava mõjuna võib toitlustus muutuda vähem tervist toetavaks, kui laagri korraldaja ei järgi tasakaalustatud toitumise põhimõtteid. Samas on mõju lapse tervisekäitumisele eeldatavalt väike, kuna laagris viibimine on lühiajaline ja harv ega mõjuta üldisi toitumisharjumusi. Riski aitavad maandada vanemate teadlikkus ja korraldajate mainepõhine vastutus. Mõju on väheoluline.

Mõju valdkond: riigivalitsemine ja mõju majandusele

Sihtrühm: noorte püsi- ja projektilaagreid korraldavad asutused

Muudatuste mõju avaldub noortelaagreid korraldavatele eraettevõtetele, riigiasutustele ja KOV-idele. Noortelaagrite korraldajaid on EHIS-e andmetel kokku 101, neist 25 on äriühingud, 66 mittetulundusühingud, 9 tegutseb KOV-i haldusalas ja ühe laagri omanik on riigiasutus (Keskkonnaamet)¹³. Kõikidest majanduslikult aktiivsetest ettevõtetest, mida oli 2024. aastal 158 378, moodustab sihtrühm alla 1%, seega on sihtrühma suurus väike.

Mõju ulatus on väike, kuna nõuete kaotamisega kaasneb halduskoormuse vähenemine ja suurem korraldusvabadus, mistõttu kohanemisvajadust ei teki. Mõju sagedus on väike, kuna muudatus puudutab asutusi ainult laagrite toimumise perioodil. Ebasoovitavaid mõjusid ei kaasne – toitlustamise korraldamine muutub paindlikumaks. Mõju on väheoluline.

Sihtrühm: Terviseamet

Eelnõu kohaselt kaotatakse noortelaagritele kehtestatud toitlustamise nõuded, mistõttu kaob ka Terviseametil õiguslik alus vastavat järelevalvet läbi viia. Amet on ise viidanud, et sellise järelevalve mõju laste tervisele on olnud küsitav ning ressursikasutus ebaproportsionaalne. Toitlustamisele jäävad siiski kehtima üldised toiduohutuse ja toiduhügieeni nõuded, mille täitmise üle teeb

¹¹ Villum, B. (2025). Noorte püsi- ja projektlaagrite toetusmeetme lõpparuanne. Tallinn: Haridus- ja Noorteamet.

¹² Statistikaamet. [RV0212: RAHVASTIK | Aasta, Vanus, Näitaja ning Sugu. Statistika andmebaas.](#)

¹³ Eesti Hariduse Infosüsteem. [EHIS: Avalik](#) (21.08.2025).

järelevalvet Põllumajandus- ja Toiduamet. Alates 1. septembrist 2025 oleksid täpsemad toitlustamise nõuded pidanud laienema ka projektlaagritele, mis oleks suurendanud Terviseameti töökoormust, kuid eeldatavasti ei ole see veel praktikas rakendunud. Terviseameti töökoormus mõnevõrra väheneb, kuid mõju ulatus on väike, sest varasemate aastate praktika näitab, et kontrollitavaid objekte on vähe – näiteks 2024. aastal kontrolliti püsilaagritest vaid kolme¹⁴. Eelnevat arvestades on mõju väheoluline.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Eelnõuga kavandatavate muudatuste tulemusena tekib mõningane aja ja raha kokkuhoid. Protsessid muutuvad kiiremaks ja võimaluse tõttu suunata vabanev inim- ja raharessurss prioriteetsematele tegevustele lahendatakse eelarvevajadusi. KOV-idele kavandatavad muudatused lisanduvaid tegevusi või kohustusi kaasa ei too.

8. Rakendusaktid

Eelnõu rakendamiseks muudetakse järgmisi määruseid:

- 1) sotsiaalministri 17. veebruari 2005. a määrus nr 24 „Apteegiteenuse osutamise tingimused ja kord“;
- 2) ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 21. aprilli 2021. a määrus nr 17 „Majutusteenuse osutamise nõuded“;
- 3) tervise- ja tööministri 27. detsembri 2022. a määrus nr 96 „Terviseameti põhimäärus“.

Määruste muutmiseks ei ole vaja muuta kehtivaid volitusnorme.

Vabariigi Valitsuse 31. juuli 2025. a määrus nr 60 „Nõuded laste toitlustamisele haridusasutuses, sotsiaalteenuse osutamisel ning püsi- ja projektlaagris“ (RT I, 05.08.2025, 10) muutub volitusnormi muutmise tõttu kehtetuks.

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2026. aasta 1. märtsil. Seaduse §-d 2, 4 ja 7 jõustuvad 2027. aasta 1. jaanuaril.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Justiits- ja Digiministeeriumile.

Algatab Vabariigi Valitsus „...“ „.....“ a

Vabariigi Valitsuse nimel

¹⁴ Terviseamet. (2025). Järelevalve tulemused, 2024. aasta kokkuvõte. <https://www.terviseamet.ee/sites/default/files/documents/2025-04/2024.%20a%20kokkuv%C3%B5te.pdf>